

9.12.2021

Sosiaali- ja terveysministeriö
Sisäministeriö
Oikeusministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Työ- ja elinkeinoministeriö
Maa- ja metsätalousministeriö
Valtiovarainministeriö

Diaarinumero VN/5787/2021 sekä STM114:00/2021

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö asiakas- ja potilasturvallisuusstrategian ja toimeenpanosuunnitelman 2022–2026 luonnoksesta.

Yleiset huomiot asiakas- ja potilasturvallisuusstrategian ja toimeenpanosuunnitelman 2022–2026 luonnoksesta

Potilasvakuutuskeskus (PVK) kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa asiakas- ja potilasturvallisuusstrategian ja toimeenpanosuunnitelman 2022–2026 luonnoksesta.

PVK pitää hyvänä, että strategia pohjautuu WHO:n kansainvälisiin tavoitteisiin. Strategia on valmisteltu kunnianhimoiseksi niin, että Suomi on asiakas- ja potilasturvallisuuden mallimaa vuonna 2026. On myös hyvä, että laaja strategia on jaettu osiin, jossa on mahdollista saavuttaa tavoitteita konkreettisten tavoitteiden ja toimenpiteiden avulla. Strategian kärkiin on valittu hyviä tavoitteita ottamalla työhön mukaan niin potilaat ja asiakkaat kuin ammattilaisetkin ja nostamalla turvallisuus esiin kaikissa organisaatioissa.

PVK pitää strategiaa erityisen tarpeellisena siinä murrosvaiheessa, kun julkisten terveyspalvelujen järjestämisvastuu siirtyy vuoden 2023 alussa kunnilta hyvinvointialueille. Hyvinvointialueille on annettu strategian toteutuksessa paljon tehtäviä samaan aikaan, kun niillä on paljon muitakin valmisteltavaa ja opeteltavaa. Toivomme, että strategian alueelliselle toteuttamiselle varataan riittävästi tukea, resursseja ja ohjausta.

PVK:n omiin strategisiin tavoitteisiin kuuluu toimia aktiivisena potilasturvallisuuden edistäjänä. Ajatuksenamme on, että niin hyvistä hoitokäytännöistä kuin potilasvahingoista voidaan oppia ja niitä käyttää vahinkojen välttämässä sekä potilasturvallisuuden edistämässä. PVK:n näkemyksenä on, että ministeriön

9.12.2021

valmisteleva asiakas- ja potilasturvallisuusstrategia toteutuessaan vaikuttaa myönteisesti niin, että yksilöille ja yhteiskunnallekin raskaat ja kalliit potilasvahingot vähenevät.

Huomiot strategiseen kärkeen 1, yhdessä asiakkaiden ja potilaiden kanssa, sekä yksityiskohtaisen toimeenpanosuunnitelman kärkeä 1 koskeviin osuuksiin

PVK pitää tärkeänä asiakkaiden ja potilaiden osallistamista niin potilasturvallisuutta kuin omaa hoitokokonaisuutta koskevaan asiaan. Näkemyksemme mukaan potilaiden tietoisuus omasta hoidostaan ja mahdollisuudesta vaikuttaa siihen parantaa potilasturvallisuutta ja todennäköisesti myös vähentää erilaisia hoitoon liittyviä valituksia tai korvaushakemuksia.

PVK pitää kannatettavana sitä, että hyvinvointialueet laativat ohjeen, miten asiakkaiden, potilaiden ja läheisten tekemien haitta- ja vaaratapahtumailmoitusten sekä muistutusten ja kantelujen antamaa tietoa hyödynnetään palvelujen kehittämässä. PVK toteaa, että tässä samassa yhteydessä voitaisiin kiinnittää huomiota myös potilasvahinkoilmoitusten ja PVK:n päätösten antaman tiedon hyödyntämiseen toiminnan kehittämässä.

Huomiot strategiseen kärkeen 2, hyvinvoivat ja osaavat ammattilaiset, sekä yksityiskohtaisen toimeenpanosuunnitelman kärkeä 2 koskeviin osuuksiin

Henkilöstön hyvinvointi ja riittävyys ovat tärkeitä strategian painopisteitä. Henkilöstön palkkaamisessa ja työssä pitämisessä on jatkuvia haasteita, ja taustalla on myös pitkittyneen koronatilanteen aiheuttamia paineita, kun henkilökuntaa on poistunut alalta.

PVK:n näkemyksen mukaan potilasturvallisuusosaaminen on varmistettava perus- ja jatkokoulutuksessa, ja turvallisuusasiat kuuluvat jokaisen aloittavan työntekijän perehdytykseen sekä säännölliseen työssä kehittämiseen.

Työhyvinvointiin turvallisuusnäkökulmasta kuuluu oleellisesti ammattilaisten tukeminen haittatapahtumien tai potilasvahinkojen jälkeen. Hyvinvointialueet tulisi velvoittaa laatimaan toimintamalli työntekijöiden tukemiseen näissä tilanteissa esim. second victim -protokollan avulla.

PVK pitää hyvänä sitä, että esimiehille ja johtajille tarjotaan turvallisuuskoulutusta. On kuitenkin vaarana, että potilasturvallisuuden toteutuminen jää yksittäisten johtajien aktiivisuuden varaan. Olisi kannatettavaa, että johtajilta edellytettäisiin tehtävän ja vastualueen mukaan suhteutettua turvallisuuskoulutusta yhdessä sovittujen linjausten tai jopa lainsäädännöllisten vaatimusten perusteella.

9.12.2021

Huomiot strategiseen kärkeen 3, turvallisuus ensin kaikissa organisaatioissa, sekä yksityiskohtaisen toimeenpanosuunnitelman kärkeä 3 koskeviin osuuksiin

PVK pitää erinomaisena, että VN-TEAS-hankkeessa kehitettyä mittaristoa hyödynnetään kansallisessa ja alueellisessa ohjauksessa ja valvonnassa, sote-organisaatioiden toiminnan seurannassa ja omavalvonnan tukena. Yhteisellä mittaristolla voidaan selvittää potilasturvallisuuden taso eri alueilla.

Mittaaminen ja seuraaminen on tärkeää, mutta tämä tuottaa tulosta turvallisuuden kannalta vasta sitten kun tietoa hyödynnetään turvallisuuden parantamisessa. Toimeenpanosuunnitelmassa jäädään tässä osiossa mittaamisen ja seuraamisen tasolle. Tähän olisi suositeltavaa laatia suunnitelmia toiminnan kehittämiseksi saatujen tulosten perusteella.

Vaaratapahtumien yhtämittaisen seurannan mahdollistamiseksi on syytä sopia myös vaaratapahtumien yhtenäisestä luokittelusta.

Huomiot strategiseen kärkeen 4, parannamme olemassa olevaa, sekä yksityiskohtaisen toimeenpanosuunnitelman kärkeä 4 koskeviin osuuksiin

PVK pitää tärkeänä edelleen kehittää lääkityksen turvallisuutta, varmistaa terveydenhuollon laitteiden turvallisuutta ja jatkaa työtä hoitoon liittyvien infektioiden torjumiseksi.

Huomiot strategian Vahvistamme ja luomme edellytykset turvallisuustyölle - osuuteen liittyen sekä toimeenpanosuunnitelman aihetta koskevaan osuuteen

PVK pitää kannatettavana, että asiakas- ja potilasturvallisuuden suunnittelun ja kehittämistoiminnan koordinointi sekä asiantuntijaverkostojen ylläpito vakiinnutetaan Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskukselle.

Lausunnon on valmistellut korvauspäällikkö Elina Muukkonen, ja sisäisesti sen ovat hyväksyneet johtaja Minna Plit-Turunen ja toimitusjohtaja Juha-Pekka Halmeenmäki. Lausunnon valmistelussa on huomioitu PVK:n potilasturvallisuustoiminnan kehittämisryhmän kommentit.

Lausunto on lähetetty STM:lle 10.12.2021 Lausuntopalvelu.fi -sivuston kautta.

9.12.2021